Collectie Gierveld

Universiteit Utrecht

Universiteitsbibliotheek

Onderdeel van: Utrechts Orgelarchief (zie Collectie Orgelarchief)
Lemma Digitaal Repertorium: https://repertorium.library.uu.nl/collectie/gierveld/
Samengesteld door: Geert Goorhuis, Andreas Niederberger en Annemieke Rijneke
Eindredactie: Bart Jaski
Versie: 7-2-2023

De oudste inventaris van een deel van het archief was een excel-lijst, onderverdeeld in vijf thema's. In 2013 is aan de hand hiervan een nieuwe inventaris opgesteld (waarbij niet alle details altijd zijn overgenomen) door Geert Goorhuis. Het archief werd hierbij over 10 dozen verdeeld. Deze inventaris is in 2022 geredigeerd door Annemieke Rijneke.
Nog resterende dozen en enig los materiaal werd aansluitend in 2013 geïnventariseerd door Andreas Niederberger (Luzern). Zijn inventaris is in 2023 geredigeerd door Bart Jaski, waarbij het materiaal is verdeeld over dozen 11-16, en deze inventaris is aan de al geredigeerde inventaris van dozen 1-10 gevoegd.

VOORLOPIGE INVENTARIS

Arend Jan Gierveld (1932-2006)

Arend Jan Gierveld promoveerde in 1977 cum laude aan de Universiteit Utrecht op de dissertatie: "Het Nederlandse huisorgel in de 17de en 18de eeuw". Hij was onder meer actief als (her)uitgever van de volgende oude drukken of handschriften op het gebied van de orgelhistorie:

- Joachim Hess, *Dispositien der merkwaardigste kerk-orgelen, welken in de Zeven Vereenigde Provincien als mede in Duytsland en elders aangetroffen worden* ... (Gouda 1774), samen met een facsimile van een uitgave van Petrus Beyen uit 1782, in 1980 te Buren heruitgegeven in de serie Bibliotheca Organologica (vol. XI).

- Nicolaas Arnoldi Knock, *Dispositien der merkwaardigste kerk-orgelen, welken in de provincie Friesland, Groningen en elders aangetroffen worden: kunnende dit werk verstrekken tot een vervolg van het werk van den heer J. Hess* (Groningen 1788), heruitgegeven te Amsterdam in 1972.
- *Orgelbeschrijvingen door George Hendricus Broekhuyzen Senior (handschrift ca. 1850-1862); zijnde een vervolg en verdere uitbreiding van de dispositieverzamelingen van Joachim Hess (1774) en Nicolaas Arnoldi Knock (1788)*. Bouwstenen voor een geschiedenis der toonkunst in de Nederlanden 4 en 5. 2 delen, 4 vols, uitgegeven te Amsterdam in 1986 en 1993.

Verder verschenen onder andere van zijn hand: *Inleiding tot de orgelbouw* (Zaandam 1979 en latere drukken), *Het Hinszorgel te Leens* (Leens 1983) en (met Herman de Kler), *Het Garrels-orgel in de Oud-Katholieke Kerk in Den Haag* (Den Haag 1997).

Gierveld was bestuurslid van de Stichting Utrechts Orgelarchief Maarten Albert Vente en van de Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis (van het tijdschrift van deze laatste vereniging was hij tevens eindredacteur van 1989 tot 1999). Hij trad op als orgeladviseur van de Gereformeerde en de Hervormde Kerk (bron: link). Na 1993 publiceerde hij ook over Nederlandse tegels uit de 16e en 17e eeuw.

Het archief bevat meerdere stukken die voorheen toebehoord hebben aan M.A. Vente (zie ook: Stichting Utrechts Orgelarchief M.A. Vente), bij niet alle stukken (voornamelijk onderaan) is dat hier genoteerd, maar de informatie bevindt zich in de in Doos 1 toegevoegde uitdraai van de eerste excel-lijst.

De collectie
De collectie Gierveld is in 2007 geschonken door mevrouw A.M.P. Gierveld-Hallink te Vleuten.

Doos 1

Fotoarchieven.
Uitdraai eerste excel-lijst met de inventaris van het archief, nu dozen 1-10.

Multomap I

Hoofdzakelijk zwart-witfoto's van huisorgels, soms voorzien van korte beschrijvingen, aantekeningen, grafieken (onder andere mensuren), correspondentie etc.

Multomap II

Hoofdzakelijk zwart-witfoto's en tekeningen van kerkorgels, orgelpijpen, kerken en kerkinterieur, kopieën van oude handgeschreven teksten, reproducties van schilderijen, heiligenbeelden etc. Daarnaast ook nog een plattegrond en schematische tekeningen.

Doos 2

Fotoarchieven.

Multomap I

Foto's Nederlands huisorgel I.

Hoofdzakelijk zwart-witfoto's, soms voorzien van korte beschrijvingen, tekeningen van Nederlandse huisorgels, gestencilde teksten, enveloppen (correspondentie) met zwart-witfoto's van orgels en een diapositief.

Multomap II

Foto's Nederlands huisorgel II.

Hoofzakelijk zwart-witfoto's, soms voorzien van korte beschrijvingen. Bevat ook: bladzijden tekst in typoscript, en een fotonegatief.

Doos 3

Publicaties over orgels in Nederlandse kerken:

1) "Het orgel in de nieuwe (ronde) Lutherse kerk te *Amsterdam".*
2) Rapport van de Orgelcommissie der Nederlandse Hervormde Kerk, uitgebracht aan de Kerkvoogdij der Hervormde Gemeente te Appingedam, betreffende het orgel in de Grote of St. Nicolaaskerk te *Appingedam,* 1958.
3) "Orgels, orgelbouwers, orgelgebruik en organisten in de voormalige St. Martinus- en in de tegenwoordige St. Eusebius- of Groote kerk te *Arnhem*".
4) "Historie over het orgel in de Ned. Herv. Kerk te *Berkel en Rodenrijs*".
5) M.A. Vente, "De geschiedenis van de orgels in de grote of St. Catharinakerk te *Brielle*".
6) M.A. Vente, "Het orgel in de Grote Kerk te *Elburg*", 1977.
7) M.A. Vente en J.J. van der Harst, "Historisch rapport over het orgel in de grote kerk te *Gorinchem*", 1972.

8) “Orgels van *’s-Gravenhage*”, uit: 's-Gravenhage, maandblad der gemeente 's-Gravenhage, jrg. 17 nr. 12, 1962.
9) S.W.J. Schade van Westrum, “De orgels van de Oud-Katholieke gemeente aan de Juffrouw Idastraat te *’s-Gravenhage*”, 1959.
10) “Mechanisch orgel der R.K. Kerk te *Groot Zundert* van december 1961”, bevat tevens de dispositie van orgels te *Ossenisse, Oss, Wernhoutsbrug en Nieuw-Namen.*
11) S.H. van de Kraats Sr., “Het orgel in de St. Janskerk te *Gouda*; geschiedenis van bijna vier eeuwen” (overdruk van vijf artikelen, verschenen in de "Goudsche Courant" april-mei 1938).
12) M.A. Vente en A.J. Keijzer, “Het orgel in de grote of St. Janskerk te *Gouda”,* 1972.
13) M.A. Vente, “Het orgel in de Grote of St. Janskerk te *Gouda”*, 1977.
14) C.C. Vlam, “*Hoornse* organisten en klokkenisten van het midden van de vijftiende tot het einde van de achttiende eeuw” (overdruk uit Jaarboek West-Friesland, oud en nieuw, bundel 21, 1954).
15) A. Agterberg, “Het orgel in de dorpskerk te *Nieuwegein-Noord (Jutphaas)*”, 1986.
16) A. Agterberg, “Het voormalig Orgel in de Nederlandse Hervormde kerk te *Jutphaas*”, 1987.
17) M.A. Vente, “Het orgel der Hervormde Kerk te *Katwijk aan de Rijn*”, 1975.
18) M.A. Vente, “Het orgel der Grote Kerk te *Leeuwarden*. Restauratieplan”, 1972.
19) “Het orgel in de grote kerk te *Maassluis*”.
20) “Het orgel in de Hervormde Kerk te *Naaldwijk*”, 1972.
21) Het orgel van de Sint Plechelmuskerk te *Oldenzaal*, kopieën van documenten onder andere uit 1811 en 1829.
22) C. van Butselaar en J. Jongepier, “Historie van het Orgel van de Grote- of Sint Michaëlskerk te *Oudewater*”, 1980/81.
23) M.A. Vente et al., “Het orgel in de Domkerk te *Utrecht*”, 1973. Bevat overgenomen teksten uit diverse historische stukken variërend van 1571-1895.
24) M.A. Vente, “Het orgel in de Westerkerk te *Utrecht*”, 1974. Los bijgevoegd oorspronkelijk manuscript.
25) M.A. Vente, “Het orgel in de Grote Kerk te *Zutphen*”, 1966.
26) M.A. Vente, “Het orgel in de Bethlehemkerk te *Zwolle*”, 1980.
27) H.C.J. Wullink, “’Hoe goedkoop is ook 't gehele werk!’. Schets van de negentiende-eeuwse orgelgeschiedenis van de O.L.V. kerk te *Zwolle*”, 1989.
28) H.T. Timmerman, “Roem van een barokorgel; geschiedenis en blijvende waarde van het Arp Schnitger-orgel in de grote of St. Michaëlskerk te *Zwolle*”, oorspronkelijk uit: "Overijssel, Jaarboek voor cultuur en historie, 1959".

Verschillende exemplaren waren oorspronkelijk in het bezit van M.A. Vente.

Doos 4

Losse tijdschriftnummers en andere seriële publicaties (alfabetisch):

1) “Academia Mexicana de musica antigua para órgano”, 1994/1995, vol. 2/3.
2) “Brabantia: maandblad van het provinciaal genootschap van kunsten en wetenschappen in Noord- Brabant en de stichting Brabantia Nostra”, jaargang 11 (1962), jan./febr. nr. 1.
3) “Instrumentenbau Zeitschrift“, Jahrgang 17, april 1963, nr. 7.
4) J.A.F. Doove, “Leids Jaarboekje (overdruk uit) Jan Claeszoon Caga en zijn orgelspelende nazaten in de zestiende eeuw”.
5) “Limburg: geschiedenis kunst folklore oudheidkunde”, jaargang 31 (1952), nr. 2 en Jaargang 32 (1953) nr. 4.
6) “Mainzer Zeitschrift“ 52/1957: Franz Bösken, ‘Die Orgel von Gau-Bischofsheim: ein Beitrag zur Geschichte der Orgelbauer Geissel im 17. Jahrhundert‘.
7) “De Mars: maandblad van en voor Overijssel”, jaargang 6 (1958) nr. 9.
8) “Mededelingen van het centraal orgelarchief/Communications des archives centrales de l’orgue. Instrumentenmuseum Brussel / Musée instrumental de Bruxelles” 1982 nr. 2-3, 1983 nr. 1-2, 1984 nr. 1-3 (nr. 2 bevat artikel van Erik Duverger: “Ludovicus Bis en Petrus d’Estré. Het orgel”).
9) ”Monatshefte für evangelische Kirchengeschichte des Rheinlandes“, Jahrgang VII, Nr. 6 Nov./Dez. 1958.
10) “Musica Sacra ‘Sancta Sancte'", orgaan van de Interdiocesane kerkmuziek-school en van de Sint Gregorius-vereeniging, driemaandelijksch tijdschrift voor kerkzang en gewijde muziek”, jaargang 49, december 1932, nr. 4.
11) ”Das Musikinstrument: internationales Fachblatt für Herstellung, Handel, Handwerk und Forschung auf dem Gebiete der Musikinstrumente und Musikelektronik“, 38. Jahrgang (1989). Nr. 10.
12) “Nieuwe Drentse Volksalmanak”, jaargang 75 (1957) (overdruk).
13) “Der Organist: Organ der reformierten Organisten-Verbände der Schweiz“, 8. Jahrgang, Nr. 5, 13. Jahrgang, nr. 4.
14) “Het Orgel”, losse kopieën uit diverse nrs. 1894, 1923, 1931, 1935, 1941/ 42 en 1947.
15) “Orgel en muziekleven”, jaargang 1 (1958/59), nr. 1-9.
16) “Orgelvriend“, april 1999 (overdruk).
17) “L’Orgue Francophone: Bulletin de liaison de la Fédération Francophone des Amis de l’Orgue“, 1994/aug., 1995/18, 1997/22 en 23, 1998/24 en 25, 1999/26.
18) “Pro-metall: Fach-Zeitschrift der schweizerischen Metall-Industrie“, jaargang 14 (1961) nr. 81.
19) ‘A.G.J. Mosmans, W. van Heyst, orgelmaker te Den Bosch’. Overdruk uit; “Taxandria” 1939, nr. 5.

20) Rudolf Reuter, ‘Die Herforder Orgelbauer Klausing‘. Sonderdruck aus der Zeitschrift “Westfalen“ 42. Band, 1964, Heft 3.

Verschillende van bovengenoemde exemplaren waren oorspronkelijk in het bezit van M.A. Vente.

Doos 5

Publicaties over diverse onderwerpen van diverse auteurs:

Map I

1) A.J. Gierveld m.m.v. Herman Smedema, “250 jaar Hinz-orgel te Leens”, 1983.
2) J.F. Rootlieb, “Mijn beschouwingen over kerkorgelbouw; naar aanleiding van mijn bezoek aan de kerkorgelfabriek A.S.J. Dekker - Goes”. 38 pp., jaren 1930.
3) J.G. Mehl, “Die Denkmalpflege auf dem Gebiet der Orgelbaukunst“, 1939.
4) Walter Kaufmann, “Beiträge zu einer Orgeltopographie Nordwestdeutschlands in der Renaissance und Barockzeit mit besonderer Berücksichtigung des Osnabrücker Landes“, 1956. Los toegevoegd: enkele vellen in typoscript met alfabetische lijsten van orgelbouwers, orgels en orgelbeeldhouwers.
5) Nicolas Meeus, “The Chekker”. Overdruk uit The Organ Yearbook 16 (1985), p. 5-25.
6) Dom J. Kreps, O.S.B., “Le cornet de Flandres”. Overdruk uit Musica Sacra (1958), p. 3-28.
7) Bond van Kerkorgel-fabrikanten in Nederland, “Statuten en huishoudelijk reglement”, s.a.
8) Gerhard Pietzsch, “Zur Geschichte der Musik in Worms bis zur Mitte des 16. Jahrhunderts“. Overdruk uit Der Wormsgau 3.5 (1956), p. 249-282.
9) Hans Klotz, “Bij het 40-jarig jubileum van de organistenbijeenkomst te Hamburg-Lübeck in juli 1925”.
10) Max Seiffert, “Wat leeren ons de schilderijen en prenten der zestiende eeuw over de instrumentale begeleiding van den zang en den oorsprong van de muziekgravure”, Berlijn, 1920. Vertaald door Elisabeth Kuyper.
11) “Jan Kobelentz orgelmaker te Amsterdam medegedeeld door C.O.A. Baron Schimmelpenninck van der Oije”. Overdruk uit Bijdragen en mededelingen der vereniging “Gelre”, deel LXXI, 1980.
12) Abbé Henri Bin, “Voyage « Organistique » aux Pays-Bas“, 1966.
13) “Orgelbau/ Orgelspiel/ Orgelkunde/ Glockenkunde“; folder van Der Rheingold-Verlag, Mainz-Mombach, maart 1941.

Map II

14) J.T. Groot, “175 en meer jaren Hervormde Kerk Dalem”, 1976.
15) “10th ISO Congress Amsterdam/Netherlands; 24-30 September 1978; International Society of organ builders (ISO); congress program”.
16) “Règlement Général International pour la Facture d’Orgues; Elaboré et dressé par le Section de Fracture d’Orgues au IIIe Congrès de la Société Internationale de Musique (Vienne 25-29 Mai 1909) “.
17) “Orgelrestauratiekring“; bevat 2 artikelen: ‘Probleme bei der Restaurierung historischer Windladen‘ door Brunzema en ‘Die Beheizung von Kirchen‘ door Gockell.
18) “Verhandeling over de muziek”, in ‘s Gravenhage, by Jan Abraham Bouvink, Boekverkooper op de Plaets; MDCCLXXII (in kopie).
19) “Dispositien der merkwaardigste Kerkorgelen in de Provintien Vrieschland, Groningen en elders zijnde een vervolg op het werk van J. Hess door N.A. Knock vervolgd en bijgevoegd door George Hendrikus Broekhuijzen Senior te Amsterdam” (het betreft kopieën).

Verschillende van bovengenoemde exemplaren waren oorspronkelijk in het bezit van M.A. Vente.

Map III en IV

Publicaties over orgels uit diverse steden in België, Duitsland, Frankrijk en Spanje (alfabetisch op plaatsnaam):

1) “Notice sur L'orgue *D'Avallon* construit par M. Paul Chazelle pour L'église Saint-Pierre-Saint-Lazare“, 1854.
2) M.J. Merklin, “La cathédrale de *Clermont-Ferrand* et ses orgues, description et composition du nouvel orgue“, 1878.
3) M. Höck en W. Kiechle, “Die Orgel im Dom zu *Freising*, Festschrift zur Einweihung der erneuerten Dom Orgel“.
4) H. Nelsbach, “Studien zur Geschichte des Orgelbaus in *Köln*“. Uit: Zeitschrift für Instrumentenbau, Jahrgang 50, nr. 19, 1930.
5) J. Quitin, “Orgues, organiers et organistes de l'église cathédrale Notre-Dame et Saint-Lambert, à *Liège* aux XVII et XVIII siècles“, 1968.
6) J. Merklin, “Notice sur L'orgue de tribune de l'église Saint-Michel à *Lille*“, 1898.
7) “Hans Golfius bouwde in 1649 een orgel voor de abdij van O.L. Vrouw van de wijngaard te *Leuven*”. Overdruk uit: Eigen Schoon en de Brabander, jg. LV nr. 1-2.
8) G. van Doorslaer, “Historische aanteekeningen betreffende de Orgels in St. Romboutskerk te *Mechelen*“, 1924.

9) “Les orgues de *Murcia et de Lyon*”, 1859/1875. Los toegevoegd: tekeningen van orgels.
10) “Pro *Neresheim*“, Zeitschrift des Vereins zur Erhaltung der Abteikirche Neresheim, nr. 8 (1979).
11) “Die Orgel im Dom zu *Paderborn*“, ca. 1973.
12) “Rapport sur les Travaux du grand orgue de l'église de la Madeleine a *Paris*“, 1846.
13) M.M.J. Merklin, “Notice sur le Nouvel Orgue de Tribune de l'église Saint-André, a *Reims*; rapport de la Commission chargée de l'expertise“, 1899.
14) Walter Kaufmann, “Meister Bernhard Orgelmacher von Oldenburg und die Orgeln der Grafschaft Diepholz“. Uit: Oldenburger Jahrbuch, Bd. 62 (1963), Teil 1, Seite 225-232).
15) J. A. de la Fage, “Orgue de *Saint-Eustache*; sa reconstruction, lettre adressée A.M. Eugène Süe“, 1845.
16) Marc Schaefer, “Le grand orgue de la cathédrale de *Strasbourg* au XVIIe siècle. Notes et documents. Uit: Bulletin de la cathédrale de Strasbourg, XIV, 1980.
17) E. van Autenboer, “Het orgel der Sint Pieterskerk (*Turnhout)* in de 17e eeuw“. Overdruk uit: Taxandria, nieuwe reeks XXXIII, 1961.
18) “Notice sur le grand orgue de la cathédrale de *Versailles* reconstruit par A. Cavaillé-Coll“, 1864.

Sommige van deze exemplaren waren oorspronkelijk in het bezit van M.A. Vente.

<u>Doos 6</u>

Map I

Krantenartikelen:

- "Hoogleraar in instrumentenkunde neemt afscheid. Bestuderen van het orgel is grote liefde *Maarten Vente".* Auteur onbekend (“van onze kunstredactie”). In: (krant onbekend), dinsdag 2 december 1980.
- Belcampo, “Bach in Groningen”. In: Trouw, donderdag 7 maart 1985.
- R. Koning, “Kabinetorgel centraal op Fraeylema-concert”. In: Nieuwsblad van het Noorden, maandag 11 december 1978.

Map II

Aantekeningenschriften en boekjes:

A) J.A. Gierveld, “Het orgel 1886-1947”. Los toegevoegd: 2 vellen met aantekeningen.

B) J.A. Gierveld, “Inventarisatiepoging van kabinet en secretaireorgels (in Nederland) door De Graaf”.
C) J.A. Gierveld, dik rood schrift zonder opdruk, bevat uittreksel uit: “De Orgelmaker dl. III” door: Mr. Jan van Heurn, te Dordrecht bij A. Blussé en Zoon MDCCCV, 21e stuk. Veelal is op de rechter pagina een kopie van het origineel ingeplakt. Bevat tevens: tekeningen, losse archiefkaartjes, velletjes met aantekeningen, folder van het instrumentenmuseum te Brussel.
D) Leen ‘t Hart (vermoedelijke auteur, 1920-1992), “Orgelbouwkunde”. Uittreksel uit: Emile Rupp, “Die Entwickelungsgeschichte der Orgelbaukunst” (1929). Los toegevoegd: enige tientallen kladblokblaadjes met aantekeningen.

Map III A

Correspondentie:

A) Van: T.W.F den Toom, aan: M.A. Vente, betreffende de Waalse kerk te Rotterdam, 1985.
B) Van: National Gallery London, aan: M.A. Vente, foto orgel in oude Remonstrantse kerk te Rotterdam.
C) Tussen: L. Verschueren en A. Bouman, privécorrespondentie (niet in oorspronkelijke envelop), 1972.
D) Van: firma A.S.J. Dekker, aan: J.W. Enschedé, bevat boekenlegger.
E) Van: J. van Oosterhoudt aan: A.J. Gierveld, over de kast van het orgel in de Dom te Utrecht,1993.
F) Van: K. Mijderwijk, aan: A.J. Gierveld, rapport restauratie orgel Evang. Luth. Kerk den Bosch, 1979.
G) Van: Stichting Organa Historica, aan: A.J. Gierveld (2X) betreffende voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot de publicatie van: “De historische positiven in Europa, Verenigde Staten van America en Mexico” (beoogde titel).

Map III B

H) Tussen: T. Reinhardt en A.J. Gierveld, met zwart-witfoto’s van Nederlandse orgels, 2003.
I) Van: A.S.J. Dekker, aan: A. Bouman, nabestelling van “Het Kerkorgel” (niet in originele envelop), 1953.
J) Tussen: A.J. Gierveld en de Stichting Hinzorgel Leens betreffende een lezing en het verschijnen van een publicatie, 1983.
K) Van: A.J. Gierveld, aan C.G. Reinders betreffende dia’s, 1983.
L) Van: P. Kluyver, aan A.J. Gierveld, met kopieën van een artikel van: Hans Gugger: Ein Haus-orgelbrief aus dem Bernbiet, 1977.

M) Van: Jaap Hillen, aan: A.J. Gierveld, met beschrijving van het Ter Hart secretaire-orgel en diverse kleurenkopieën van foto's van orgels en onderdelen daarvan, 1995.

Map 4

Lezing van A.J. Gierveld betreffende: "250 jaar Hinszorgel te Leens", gehouden op 21 mei 1983 in de Borg "Verhildersum" in Leens. Met voorbereidende aantekeningen en achtergrondinformatie (onder andere stamboom).

Map 5

Zwart-wit folders met foto's en concertprogramma's van (her)ingebruikname van Nederlandse kerk- en huisorgels (alfabetisch op plaatsnaam).

1) Sint Laurentiuskerk, Bemelen, 27-2-1977
2) St. Willibrorduskerk, Diessen (van Hirtum orgel), 19-12-1976
3) St. Jan de Doper, Mechelen (Limburg), 17-8-1974
4) Het Zeeuws Museum, Middelburg (van der Weeleorgel), 9-12-1977.
5) St. Jan Onthoofding, Moergestel, 17-12-1961
6) H. Victor Parochie, Neerloon, 9-4-1972
7) H. Servatius, Oijen (Smits orgel), 20-12-1976
8) Kloosterkerk St. Catharinadal, Oosterhout, 4-6-1966
9) St. Antonius-Abt, Overlangel, 28-11-1971
10) St. Antonius Abt, Schayk, 18-4-1971
11) Hervormde kerk, Schermerhorn, 1977
12) St. Lambertus parochiekerk, Someren, 7-7-1963
13) Remonstrants Gereformeerde Gemeente, Sommelsdijk, maart 1966
14) H.H. Philippus en Jacobus, Koewacht.
15) St. Franciscus parochie, Weert, 24-3-1968

<u>Doos 7</u>

Map I

Nederlandse orgelbouwfirma's:

1) Standaart orgelfabriek;
   Het Standaart kerkorgel als het moderne Hollandsche standaard orgel, Standaart orgelfabriek Schiedam (fotokopieën uit 1984).

2) Elbertse orgelmakers bv te Soest;
   a) Publicatie uitgegeven n.a.v. de oplevering van het nieuwe (gereconstrueerde) pijporgel in de Gerardus Majella Kerk te Utrecht, 1998.
   b) Publicatie uitgegeven n.a.v het 75 jarig bestaan van de firma J.J. Elbertse & Zn. getiteld: 1917-1992 Fa. J.J. Elbertse & Zn. Orgelmakers.
3) Gebroeders Vermeulen (kerk)orgelbouwers te Weert;
   a) Het orgel: koning der instrumenten: Vermeulen orgelbouwers, sedert 1730, Alkmaar/Weert.
   b) 200 jaren orgelbouw: Vermeulen's kerkorgels, 1730-1930. Alkmaar/Weert.
   c) Gebrs. Vermeulen Weert kerkorgelbouwers 1730-1955: 225 jaar orgelbouw. 1955.
   d) 3 perioden van de Orgelbouwers Vermeulen te Alkmaar. ca. 1956.
   e) Gebouwde orgels 1964-65: gebrs. Vermeulen Orgelbouwers Weert, 1965.

Map II

1) Fa. L. Verschueren c.v. te Heythuysen;
   a) 1891 Gedenkboek 1951 bij gelegenheid van het 60-jarig Bestaan der Firma L. Verschueren c.v. orgelbouwersbedrijf te Heythuysen (L.).
   b) Orgels gebouwd door de Fa. L. Verschueren c.v. Heythuysen in het tijdvak 1951-1956.
   c) Verschueren Orgels: vanaf 1956.
   d) Jubileumuitgave Fa. L. Verschueren c.v. Orgelbouwers Heythuysen opgericht 1891: uitgegeven bij gelegenheid van het 70-jarig bestaan der zaak en viering van diverse jubilea van het personeel.
   e) Orgelnieuws: seriële publicatie uitgegeven door : Fa. L. Verschueren c.v., orgelbouwers gevestigd te Heythuysen; nummers aanwezig uit: 1963/67/68/69/70/71/72/73 en 1974.

Map III

Informatie per onderwerp verzameld door Gierveld.

III A
"Veilingcatalogi- muziekbibliotheken en concerten"
Met kopieën (originelen uit: 1780/1842 en aantekeningen (van originelen ca. 1748-1806) met betrekking tot deze onderwerpen).

III B
"Claviorganum"
Met kopieën (van originelen uit onder andere 1728 en 1966) en aantekeningen met betrekking tot dit onderwerp.

III C
"Pryzen"
Bevat voornamelijk originele kranten- en tijdschriftartikelen of kopieën daarvan (variërend van 1636 tot 1984) over orgels en aanverwante zaken.

Map IV

Diverse kopieën van archiefstukken (ca.1690-1723) uit het Gemeentearchief Amsterdam. Bevat tevens handgeschreven uittreksels van deze stukken door Gierveld en een krantenartikel over het orgel van de Sint Jan te Den Bosch. (Trouw 13-12-1984, Straatman en Van der Hilst).

Doos 8

Personen over wie Gierveld informatie verzamelde:

Map IA

C. Müller (1690-1763), orgelbouwer te Duitsland en Nederland.
Bevat onder andere: correspondentie, kopieën van boeken en artikelen uit diverse eeuwen, een publicatie van E. Palandt: "Die Geschichte der Orgelwerke in St. Andreas zu Hildesheim" (Hildesheimer Orgelchronik 1975. 4. Heft), aantekeningen geschreven door diverse handen.

Map IB

Blauwe multomap met een soort dagboek, geschreven door diverse handen. Deze multomap bevond zich oorspronkelijk in de bovengenoemde envelop C. Müller onder map IA.

Map II

A) Familie Lohman (orgelmakers).
B) J. Spoorman, orgelbouwer te Franeker.
C) R. Garrels, orgelmaker.
D) Familie Meere (orgelbouwers).
E) Hinsz, orgelbouwer.
F) H. Blötz, orgelmaker te Amsterdam.
G) F. Hocque, orgelbouwer.
H) G. Heyneman te Nijmegen.
I) A. van Gruisen en zn. Orgelbouwers te Leeuwarden.

Map III

J) Fam. Gerstenhauer, orgelbouwers bevat ook aantekeningen voor en het concept van een publicatie over “Het Nederlandse orgelbezit rond 1850”.
K) J.A. Paradijs, orgelmaker.
L) H. Knipscheer, orgelbouwer.
M) J.C. Smit, clavecimbelmaker.

<u>Doos 9</u>

Manuscripten van Gierveld (map I-III).

Map I

Voorbereidende aantekeningen ten behoeve van het concept van een publicatie over “Het Nederlandse orgelbezit rond 1850”. Met informatie over verschillende generaties *Broekhuyzen* (componist/orgelbeschrijver en initiator binnen het Amsterdamse muziekleven). Daarnaast bevinden er zich ook andere zaken in deze map onder andere correspondentie, krantenartikelen, voorbereidende aantekeningen voor en het concept van een publicatie over “Het Nederlandse orgelbezit rond 1850”.

Map II

Voorbereidende aantekeningen ten behoeve van een facsimile-uitgave (Bibliotheca Organologica) van het orgelhistorische boekje van *Gerardus Havingha*, over de “Oorsprong en voortgang der orgelen”, Alkmaar 1727. Bevat onder andere kopieën van oude handschriften (18e eeuw), aantekeningen, correspondentie, krantenartikelen.

Map III

“Bij de vijfde druk”, map met voorbereidende tekeningen, aantekeningen en getypte tekst om wijzigingen aan te brengen ten opzichte van de vorige druk van *Inleiding tot de orgelbouw*.

Map IV

- Kopieën van aantekeningen uit het tijdschrift “De Harp”, vol. 1 nr.1 1906. (in handschrift).
- Kopieën van lijsten van data/plaatsen/kerken (in handschrift).
- Correspondentie.

- Lijst met cirkelplaatjes van orgel Leeuwarden.
- Kopie van een tekening van een onbekend orgel.

Map V

Programmaboekje van diverse concertreeksen ter ere van de *Jan Zwart*-herdenking 1937-1957.

Map VI

Archiefstukken ca. 1730 (in kopie), aantekeningen, fotokopieën van foto's van diverse orgels (Gouda, Amsterdam), plattegronden (in kopie)van een onbekende kerk(toren), correspondentie (betreffende de Oude Kerk te Amsterdam).

Map VII

1) Rapport Dr. Bossenbroek kabinetorgel (1973) waarbij de metingen verricht zijn door R. van Vulpen (orgelmaker te Utrecht).
2) Kopieën uit: Early Music Vol. 5 nr.1 1977.
3) Kopieën uit: Kerk en muziek (verdere gegevens ontbreken).
4) P. Kluyver, Huisorgels in Nederland (1946).
5) Duitse prijslijst (nr. 67) uit 1929 van Aug. Laukhuff, Weikersheim (Würtemberg) Preise über Werkzeuge für Orgelbauer.
6) Handgeschreven vel met opschrift: J.D. Vlaanderen, Oldenzaal, org. en eredienst, 1968.
7) Programma van Centrum De Vaart te Hilversum betreffende de expositie "Renaissance van het oude toetsinstrument", 10 jan – 27 feb 1973.

Map VIII

Bundel fotokopieën met opschrift: “Toggenburger Huisorgels”, bevat 4 Duitse artikelen over dit onderwerp. Daarnaast een artikel over de orgelbouwer *Wendelin Looser* en tenslotte nog een over *Hausorgeln* (artikelen dateren van ca.1937- 1975).

Map IX

Diverse foto’s en negatieven.

Map X

Diverse kalenderplaten, een complete Duitse kalender uit 1975 en een poster van een tentoonstelling uit 1975/6 in het Centraal Museum te Utrecht over 100 jaar Utrechtse orgelbouw.

<u>Doos 10</u>

Bevat doos met opschrift "Allerlei" waarin zich bevinden:

- Opbouw voor een promotieonderzoek *"Cavaillé-Coll en Nederland"*-overzicht (per 2-5-2005). R. Verwer promoveerde op dit onderzoek in 2008 aan de V.U. te Amsterdam. Daarbij een artikel van: P. Houdijk, 'Het poïkilorgue van Aristide Cavaillé-Coll', *Vox Humana* 3/2 (1992).
- Celluloïdnegatieven van diverse orgels.
- Fotokopie van orgel met bijschrift.
- Envelop met negatieven van huisorgels.
- Envelop met kleuren diapositieven van huisorgels.
- Programma van een kamerorgelrecital door P. D'Hoore te Brasschaat, 1975.
- Programma van een kamerorgelrecital door Gabriel Verschraegen, waarschijnlijk te Gent, ca. 1975.
- Schriftje met als titel *Projet d'un nouvel orgue sur lequel on pouvra executer toute piece de musique a deux, trois, quatre, cinq parties et davantage, instrument également a l'usage de ceux qui scavent assés de musique pour composer, et de ceux qui n'en scavent du tout.* Kopie van een artikel anoniem gepubliceerd door Denis Diderot in *Mercure de France* (oktober 1747), 92–109. De schrijver is onbekend, en de datering 1735 (volgens los inliggend cataloguskaartje) is foutief (de notitie 1735.- op p. 1 lijkt een verkoopprijs te zijn). Ex libris van *Michel'angelo Lambertini* (1862-1920) en van: *M.A. Vente*. Aangetroffen in de nalatenschap van Gierveld.

Achtergrond dozen 11-16

In Joachim Hess, *Dispositien der merkwaardigste kerk-orgelen, welken in de Zeven Vereenigde Provincien als mede in Duytsland en elders aangetroffen worden* ... (Gouda 1774), worden orgels naar plaatsnaam op alfabetische volgorde worden beschreven, beginnend met Alkmaar. Dit werk werd heruitgegeven door Gierveld (Buren 1980), samen met een facsimile van een uitgave van Petrus Beyen uit 1782, in de serie Bibliotheca Organologica (vol. XI).

Hierna volgde Nicolaas Arnoldi Knock, *Dispositien der merkwaardigste kerk-orgelen, welken in de provincie Friesland, Groningen en elders aangetroffen worden: kunnende dit werk verstrekken tot een vervolg van het werk van den heer J. Hess* (Groningen 1788), met

voornamelijk een aanvulling voor de noordelijke provincies, beginnend met Bolsward. Dit werk werd heruitgegeven door Gierveld (Amsterdam 1972).

Een exemplaar van dit gedrukte werk werd van annotaties voorzien door George Hendricus Broekhuyzen sr. (1793-1866), en kwam via de Amsterdamse organisten Martin Boltes (1844-1910) en Johan Aron Gullen (1838-1920) in 1922 in handen van de organist Jan Zwart (1877-1937), die ook aantekeningen toevoegde. De gecombineerde aantekeningen 'in een nog origineel exemplaar van Knock's Dispositiën' aangetroffen in Zwarts archief werden gepubliceerd in W. D. van der Kleij (Emmen) en Willem Hendrik Zwart (een zoon van Jan Zwart) (Kampen) in *Aantekeningen bij Dispositien der merkwaardigste kerkorgelen in de Provintien Vrieschland Groningen en elders zijnde een vervolg op het werk van J. Hess door N. A. Knock; vervolgd en bijgevoegd door George Hendrikus Broekhuyzen Senior te Amsterdam en Jan Zwart, orgelist der Herst. Ev. Luth. Kerk te Amsterdam* (Kampen 1973).

In het Archief Gierveld bevindt zich een set van 11 ingebonden delen gefotokopieerde bladen met op het titelblad: 'geschreven in 1852. Deze boeken hebben behoord aan Martin Boltes en J. A. Gullen, organisten te Amsterdam, aangekocht door mij, Jan Zwart, in mei 1922. Disposities van kerkorgels zijnde een vervolg en verbeterde uitbreiding van Disposities der merkwaardigste kerkorgelen enz. door N. A. Knock (zie bijgaand werkje eerste bladz.) door George Hendrikus Broekhuyzen senior te Amsterdam' (zie Doos 11-12)

Dit is door Gierveld uitgegeven als *Orgelbeschrijvingen door George Hendricus Broekhuyzen Senior (handschrift ca. 1850-1862); zijnde een vervolg en verdere uitbreiding van de dispositieverzamelingen van Joachim Hess (1774) en Nicolaas Arnoldi Knock (1788)*. Bouwstenen voor een geschiedenis der toonkunst in de Nederlanden 4 en 5. 2 delen: deel I (tekst, 2 vols, letters A-K, letters L-Z), deel II (commentaar, 2 vols, letters A-K, letters L-Z) (Amsterdam: Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis, 1986, 1993).

<u>Doos 11-12</u>

Set van 11 ingebonden delen gefotokopieerde bladen (zie vorige pagina), zoals ook uitgegeven door Gierveld als *Orgelbeschrijvingen door George Hendricus Broekhuyzen Senior (handschrift ca. 1850-1862) …* in 1986. Doos 11: A-L (6 delen), Doos 12: M-Z (5 delen). Met in Doos 11 register van plaatsnamen op alle delen, in 2013 vervaardigd door Andreas Niederberger, maar wel met fouten in de transcripties.

Doos 13

I-II: Twee oranje ringbanden met opschrift Projekt ’75, delen A-K en L-Z, met informatie over orgels in kopieën van typoscript en enige krantenartikelen, op alfabetische volgorde (Abbega, Achlum, St Anna-Parochie, Beers, Beetgum, etc.), voor de commentaardelen van *Orgelbeschrijvingen door George Hendricus Broekhuyzen Senior (handschrift ca. 1850-1862) ...*
III: Zwarte ringband met foto’s (‘figuren’) en aantekeningen, eveneens voorbereidend werk voor de commentaardelen.

Doos 14

Correspondentie over *Broeckhuijsen*, genummerd, 445 pp.
Brieven, fotokopieën van oude documenten, 2 foto’s, notities. Brieven (4-8-1986 tot 4-10-1994), soms met antwoord van Gierveld bijgevoegd.

Map I

Hierin o.a. brieven van (1-150): A.J. v. d. Berg, Honselersdijk; Lonneke van den Berg, Veghel; C. van Butselaar, Oudewater; Jongepier, Jespers en Timmer; Lex Gunnink, Zwolle; W.J. van Grondelle, Hilversum; Adri de Groot, Silver Spring; Ben Holtkamp, Culemborg ; A. Jansen, Almelo.
Tevens verslag van gesprek met Ari Bouman.

Map II

Hierin o.a. brieven van (151-299): Frans Jespers, Voerendaal; J.L. de Jong, Koog a/d Zaan; Jan Jongepier, Leeuwarden; H. de Kler, Den Haag; Kees Klomp, Dieren; W. van Kuilenburg, Boxmeer; Jos Laus, Rijswijk; Henk van Loo, Urmond; A.J. Looyenga, Amsterdam.

Map III

Hierin o.a. brieven van (300-445): Peter Molenaar, Huissen; Paul Peeters, Arnhem; Peter A. van Rumpt, Pels & Van Leeuwen B.V., ’s-Hertogenbosch; J.P. Prince, Duteloord; H. Reynders, Vleuten; G. Roosjen, Ermelo; D. Selier, Leiden; J. Spaans pr., Dordrecht; J.M. de Vries, Stichting Groningen Orgelland; A.H. Sijmons, Amsterdam; Victor H.M. Timmer, Leek; Ir.A.H. Vlagsma B.I. Architektenburo, Deil; H.C.J. Wullink, Zwolle; Dirk Jansz. Zwart, Rotterdam (zie ook Map IV); N. Zwynenburg, Bodegraven.

Map IV

Correspondentie met *Dirk Jansz. Zwart*, 52 pp.
Brieven (6-4-1990 tot 4-10-1991), fotokopieën, notities.

Map V

Correspondentie met *Cor Boer*, 99 pp.
Brieven (19-3-1986 tot 4-8-1991), fotokopieën, notities.

Doos 15

Map I

Correspondentie met *G.M.I. Quadvlieg*, 73 pp.
Brieven (20-1-1987 tot 30-1-1987), fotokopieën, notities.

Map II

Correspondentie met *Ab Sijmons*, 97 pp.
Brieven (24-11-1986 tot 3-7-1990), fotokopieën, notities.

Map III

Correspondentie met *T. Bouw*, 108 pp.
Brieven (21-8-1985 tot 12-12-1994), fotokopieën, notities.

Doos 15 mappen IV-VIII en Doos 16 mappen I-VI:

Voornamelijk fotokopieën van archiefstukken, vaak met notities voorzien over de herkomst, en enige losse notities. Op enige bladen heeft Gierveld het onderwerp genoteerd, maar het is niet zeker of de bladen alle op volgorde liggen en het is niet altijd duidelijk waar een onderwerp ophoudt en een andere begint. De nummering die Andreas Niederberger in 2013 heeft aangebracht, na zijn rangschikking van de documenten, is provisorisch.

Map IV Kabinetorgels, 18 pp.
Map V Assendelft (orgelbouwer), 49 pp.
Map VI Mittenreyther (orgelbouwer), 127 pp. (Mittenreiter, Mitterreyter, etc.)
Map VII Künckel (orgelbouwer), 16 pp.
Map VIII Hess (orgelbouwer), 79 pp.

Doos 16

Map I	Onderhorst (orgelbouwer), 10 pp.
Map II	Meng (orgelbouwer), 6 pp.
Map III	Den Haag, 8 pp.
Map IV	Christiaan Müller (orgelbouwer), 58 pp. (ook: Jutphaas; J.J. Vool).
Map V	Diversen: Duyschot, Jutphaas, Hargerbeer, 25 pp.
Map VI	Stumphler (orgelbouwer), 25 pp.
Map VII	fotokopie van het artikel: W. Arbogast, 'Odyssee einer niederheinischen Orgel', Der Niederrhein 48.4 (Okt. 1981) 232-238.
Map VIII	fotokopie van Klaas Bolt, Rapport betreffende het kabinetorgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Oldeholtpa. 8 pp.